

УДК 027.54(497.113 Нови Сад)
025.17:027.54(497.113 Нови Сад)
026:027.54(497.113 Нови Сад)
Прегледни рад

Некњижна грађа у Библиотеци Матице српске: Од Основа до COBISS-а

Александар Радовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
araddovic@yahoo.com

Сажетак

Рад бележи присуство јединица некњижне грађе у фонду Библиотеке Матице српске. Посебне збирке БМС набављају, чувају и обрађују библиотечке материјале који нису књига од оснивања Матице српске, а први документ оваквог профила је *Основа* (1826). Тај документ садржи потписе седморице пештанских Срба – оснивача Матице српске, а архивалија на којој је записан први Матичин Устав, заједно са рукописима, писмима и фотографијама чини Архиву Матице српске. После иницијалног *Основа*, Матица српска, заједно са Библиотеком у свом саставу, наставља да сакупља проспекте, плакате, географске карте и штампане музикалије које ставља на увид јавности. Рад је фокусиран на делатност Библиотеке Матице српске после 1959. године, од када траје континуирана активност на заштити и презентацији некњижне грађе у овој установи културе.

Кључне речи:

некњижна грађа, посебне збирке, Библиотека Матице српске, библиографије.

Увод

Истраживање је базирано на проучавању и тумачењу историјских извора који су према речима Здравка Делетића „централно место класичног историјског метода.“¹ Методологија примењена у овом раду служи се анализом извора који су пронађени у Архиви Матице српске која се данас налази у Рукописном одељењу ове установе. Осим Матичине архиве, проучени су лисни и електронски каталози Библиотеке Матице српске, чија је база података послужила као извор информација и примера у раду. Феномен некњижне грађе испитиван је као извор који пружа чињенице о прошлости простора на којем се драгоцени библиотечки материјал набавља, обрађује и чува. Установе за чување књига, осим монографских и серијских публикација сакупљају и каталогизирају проспекте, географске карте, нотне записе и документационе материјале. Циљ рада је да се покаже континуитет „бављења“ некњижном грађом од оснивачког документа Матице српске под насловом *Основа* из 1826. године, до збирке које се почетком XXI века налазе на сајтовима и интернет порталима. У фонду Библиотеке Матице српске чувају се збирке старих и ретких српских књига, легати знаменитих личности наше културе и истраживачки центар база података из природних и хуманистичких наука. Некњижна грађа доприноси богатству фондова и збирки БМС јер чува штампани

материјал који на свега неколико листова папира сведочи о друштвеној сцени минулих епоха, али и актуелног доба.

У предговору књизи *Изучавање историје* аутори Џереми Блек и Доналд М. Макрејлд истичу да су „сећања на прошлост (су) звезде водиле наших заједничких и појединачних мисли...“² У овом раду „сећањем на прошлост“ успостављен је континуитет између првог Устава Матице српске из двадесетих година XIX века до садашњих, дигитализованих „Устава“ који су доступни на интернет порталима. Највећа пажња посвећена је активностима Библиотеке Матице српске након 1959. године од када траје организована делатност на пословима набавке, каталогизације, смештаја и заштите некњижне грађе.

Међународни стандарди за опис различитих публикација које се набављају, обрађују и чувају у библиотекама, дефинишу некњижну грађу као „документациони материјал различитих од књига.“³ Библиотечки материјал који „није књига већ грађа друге врсте“⁴ „високо је позициониран“ међу старим и ретким књигама и другим библиографским изворима које се више од једног века чувају у Матици српској и њеној Библиотеци. Прва јединица некњижне грађе „оверена“ у Матици српској је иницијални

² Džeremi Blek i Donald M. Makrejld, *Izučavanje istorije* (Beograd: Clio, 2007), 9.

³ ISBD (NBM): *Međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe* (Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2006), 7.

⁴ Јасмина Трифунац, „Типологија и класификација некњижне грађе у Народној библиотеци Србије“, у *Колекције у библиотекама: формирање, заштите, бојање, одржавање, ревизија и коришћење* (Београд: Заједница матичних библиотека Србије; Народна библиотека Крушевац, 2008), 116.

¹ Здравко Делетић, „Историјска истраживања у библиотекарству“, *Читалиште* 18 (мај 2011): 4.

Основ исписан 16. фебруара 1826. године. Тај документ, на којем су се седморица пештанских Срба (Јосиф Миловук, Јован Хаџић, Андреја Розмировић, Јоан Деметровић, Петар Рајић, Георгије Станковић и Гаврило Бозитовац) „у круг потписали“, означава почетак прикупљања архивалија у Матици српској. Оснивачки акт културне установе, *Основ*, први је документ Матичине архиве, која се данас заједно са збиркама рукописа, писама и фотографија чува у Рукописном одељењу. Иако први Устав Матице српске нема сигнатуру јер није библиотечки већ архивски материјал, чињеница је да од поменутог датума почиње сакупљање историографских извора у Матици српској. Према речима Живана Милисавца „први статут Матице српске (Основ) је у сажетој форми обухватио све што је било потребно за функционисање новог друштва.“⁵

Иако су „библиотечке маргиналије“ (мапе и планови градова, плакати, проспекти и нотни записи) извори важних историографских сазнања, историчари поменутих културних установа нису им својевремено посвећивали пажњу коју заслужују. Набавка, обрада и смештај позивница, географских карата и штампаних музикалија у домаћем библиотекарству била је, ипак, систематичнија него што се то може сагледати из радова Живана Милисавца (*Историја Матице српске*⁶) и Лазара Чурчића, коаутора *Грађе за историју Библиотеке Матице српске*⁷.

Иницијативе за прикупљање некњижне грађе у Матици српској

Популарисање рада југословенских библиотека крајем четрдесетих година XX века омогућава израду различитих типова библиографија у којима је пописана и некњижна грађа.

Матица српска библиографски опис грађе обавља од тридесетих година XIX века, када Георгије Магарашевић и Јован Суботић објављују „библиографическе черте славних Сербала“ у *Србска Лейбихиси*. Рад Магарашевића и Суботића наставио је читав век касније Драгиша Полужански, виши библиотекар Матице српске. Овај библиотекар-архивар је, „...по унапред утврђеним начелима...“⁸, у књизи *Библиографија издања Матице српске: 1826–1949* пописао издавачку продукцију „српске пчелице“ током 123 године њеног рада. Драгиша Полужански, сарадник Научног одељења, нарочито пажњу је посветио попису Матичиних „службених публикација“. Библиографских описима публикација из фондова Матице српске, Полужански је наставио рад Васе Стајића из двадесетих година прошлог века.

⁵ Живан Милисавец, *Историја Матице српске* (Нови Сад, Матица српска, 1986), 134.

⁶ Живан Милисавец, нав. дело.

⁷ Иванка Веселинов и Лазар Чурчић, прир., *Грађа за историју Библиотеке Матице српске* (Нови Сад, Библиотека Матице српске, 1964).

⁸ Драгиша Полужански, *Библиографија издања Матице српске: 1826–1949* (Нови Сад: Матица српска, 1950), 157.

Радовима Васе Стајића и Драгише Полужанског, архива Матице српске је, средином двадесетог века, коначно комплетирана овом грађом.

Библиограф Полужански није издвојио некњижну грађу од монографских и серијских публикација. Међутим, у *Библиографији издања Матице српске: 1826–1949* забележене су публикације, које према савременим начелима рада у библиотекарству, припадају некњижним фондovima.⁹ Библиографске јединице које је пописао Драгиша Полужански сведоче о континуитету прикупљања и обраде изложбених каталога и документационих материјала у Библиотеци Матице српске. Једна од иницијаторки формирања библиографске службе у БМС, Јелена Николић, наставила је библиографски рад Драгише Полужанског. У четвортомној *Библиографији Матице српске* грађа је подељена на 11 група, а „под Разно су хронолошки сложене, са скраћеном библиографском обрадом, следеће публикације: каталози, књижевни огласи и проспекти.“¹⁰

Под „редним бројем 1“ у овој групи Јелена Николић је пописала *Објављеније Лейбихиси србски за годину 1826*. Документ којим је дуговечни књижевни часопис почео издавачку мисију штампан је заједно са проспектом *Шта е Матица србска* (Будим, 1837). Николић подсећа да је читуљу Сави Текелији (1761–1842), доживотном председнику Матице српске и дародавцу књигохранилишта под њеним крововима објавила „његова Матица“. Упућен је и *Позив за освећење сјоменика Јокојном Јакову Ињашовићу* (штампан на четири стране у новосадској штампарији Браће М. Поповића 1892. године).

Данашњи Ликовно-графички фонд Библиотеке Матице српске заступљен је у капиталном делу Јелене Николић публикацијама са изложби Милана Коњовића (1946) и уља, акварела и цртежа сликара Стојана Трумића (1947)¹¹.

На важност прикупљања грађе за Библиотеку Матице српске и друге установе културе подсећа *Ајел записе, издаваче и уредништва* (1912). Летак чијом објавом „почиње“ набавна политика БМС, потписали су секретар Матице српске Тихомир Остојић и библиотекар Војин Срђанов.

Проспект о едицији *Српска књижевност у сјо књија* (1957), нашао се „раме уз раме“ са публикацијом *Иконе фрушкојорских зоографа* (1963) са десет репродукција и

⁹ Између осталих, то су *Састанак народних сјийендиста ради ошћлаше сјийендијској дуја и подизања једне школске зраде у Будимској епархији, као сјоменика Сави Текелији* (две стране у виду плаката величине 315x192 mm, 1914), *Изложба старој српској сликарству у Војводини и VI ириређена о ипрослави сјојодинице Матице српске у Новом Саду јуна 1927* (каталог опремио Мих. С. Петров..., стр. 80, формат 148x115 mm).

¹⁰ Јелена Николић, *Библиографија Матице српске: 1826–1949, I* (Нови Сад: Матица српска, 1976), 8.

¹¹ Остали су изложбени каталози *Сјева Тодоровић* (1950), *Војвођански ијејаз* (1959), *Модерна српска графика* (1960), као и *Государствени Ермишјаз. Лењинград. Руска графика* (1966) и *Енглеска графика са шемама из лова* (1967), данас су део електронске базе података БМС.

предговором Динка Давидова. Домаће библиотекарство 1966. године добија *Упућство о коришћењу предметној каталога*, а забележено је да је „тај примерак“ некњижне грађе штампан у новосадској штампарији „Будућност“¹². „Библиографска обрада ових издања описана је скраћено, са најпотребнијим подацима, а извојена у посебну групу“¹³, истиче библиограф Јелена Николић.

Некњижна грађа у Библиотеци Матице српске 1959–1989.

Организована акција на прикупљању и обради некњижног материјала у Библиотеци Матице српске започела је 30. новембра 1963. године, када је „формиран (је) одсек посебних збирки у БМС, који, према правилима Библиотеке МС треба да прерасте у одељење веома важно...“¹⁴

Прве послератне *Извештаје о раду Библиотеке Матице српске* потписала је библиотекарка Олгица Ивков-Небригић, уз сарадњу књижничарке Катице Раушки. Евидентирајући некњижну грађу у Библиотеци Матице српске, размотрено је „коју све врсту публикација неговати у фонду; које области треба да обухвати фонд...“¹⁵.

Олгица Ивков-Небригић и Нада Радонић су констатовале да је неконвенционална грађа „материјал који се у много чему разликује од обраде нормалне књиге,“... а за чију обраду је „потребна посебна специјалност, другачија од оне за обраду књиге.“¹⁶

Одсек посебних збирки у Библиотеци Матице српске средином шездесетих година XX века чинили су: Фонд музикалија (ноте и грамофонске плоче), док су „картографији“ припадали атласи, глобуси и географске карте. Сливнице, албуми, разгледнице и портрети били су део Фонда графике БМС. Одсек је попуњаван актуелним и „старим“ библиотечким материјалима, а од 1959. до 1963. године комплетиран је са више од једнаест хиљада разних публикација. У првој половини шездесетих година обрађено је „400 ком. плаката и 1927 публикација ситно штампаног материјала“¹⁷, додаје се у *Извештају о раду Библиотеке Матице српске*.

У следећем, *Извештају о раду Библиотеке Матице српске за 1966. годину* констатовано је да су „усвојени (су) модалитети пријема и обраде за толике врсте

библиотечког материјала.“¹⁸ Тих година појачано је интересовање јавности за визуелну, картографску и документациону грађу Библиотеке Матице српске. У *Извештају* се помиње ставка „услуживање читалаца“, а коментарисан је и недостатак простора за смештај разноврсне библиотечке грађе. У годишњем билансу рада БМС наведено је да је побољшана књиговезачка заштита плаката, мапа, рекламних и других проспеката који се чувају у Библиотеци Матице српске.

Милош Шајиновић, библиотекар и редактор некњижних збирки Библиотеке Матице српске потписао је *Извештај о раду Одељења посебних збирки за 1967. годину*¹⁹. Шајиновић у њему истиче да су набављене нове пријемне књиге, а инвентарисање је рађено на евидентним картонима. Формирана је азбучна и именска картотека нота, док је картотека сликовница „скоро спремна за прекуцавање“²⁰. Фондови атласа, географских карата и графике урађени су само делимично, док „ грамофонске плоче нису обрађиване“²¹, подсећа Милош Шајиновић. Документациони материјал је 1967. године раздвојен „између фонда књига, фонда завичајног примерка и фонда посебних збирки“²², а обрађен је и смештен према „систему УДК“.

По извештају од 31. децембра 1967. године, Посебне збирке Библиотеке Матице српске чинили су сви фондови које су у *Извештају* из 1963. године пописале Олгица Ивков-Небригић и Катица Раушки. Уз „проширење“ Фонда графике (умножена графика: плакати и портрети), сепарати и стрипови су прикључени Фонду документационог, пропагандног и осталог сличног материјала.

Током седамдесетих година, Библиотека Матице српске није објављивала „посебне“ извештаје о раду како је то рађено 1963, 1966. и током 1967. године. Међутим, 1977. објављен је први број *Годишњака Библиотеке Матице српске* у којем су објављивани текстови о једној од наших националних библиотека.

Све до 1985. године, рад највеће војвођанске библиотеке може да се прати из *Годишњака Библиотеке Матице српске*, иако је и ово периодично гласило излазило нередовно. Ипак, средином осамдесетих година појавили су се *Извештаји о раду Библиотеке Матице српске* који су „по формату“ били истоветни онима који су били објављени од 1963. до 1967. године. *Извештај о раду Библиотеке Матице српске за период I–XII 1985. године*²³ бележи наставак именске обраде свих врста грађе. Редиговано је нешто више од 1.000 публикација, док је „за интерни

¹² Од 1950. године постоји писани траг о Издавачком предузећу Матице српске, а проспектима је обележен јубилеј 125. година Галерије Матице српске (1972). У Новом Саду и Сремским Карловцима 1971. године одржано је *Савештовање о употреби систематској проучавања позоришне прошлости у Срба*, док Архиви Војводине моле Вас да посетиш изложбу *Перо занесено лепојом...* (1972).

¹³ Јелена Николић, *Библиографија Матице српске: 1950–1965, II* (Нови Сад: Матица српска, 1973), 10.

¹⁴ Катича Раушки, „Извештај о раду Одсека посебних збирки“, *Извештај о раду Библиотеке Матице српске* ([Нови Сад]: Библиотека Матице српске, 1963), 52.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Nada Radonić, „Извештај Одељења за обраду књиге“, *Извештај о раду Библиотеке Матице српске* ([Нови Сад]: Библиотека Матице српске, 1963), 35.

¹⁷ Ibid, 53.

¹⁸ *Извештај о раду Библиотеке Матице српске* (Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1966), 19.

¹⁹ *Извештај о раду Библиотеке Матице српске за 1967. годину* (Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1967), 74.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

²² Ibid, 75.

²³ *Извештај о раду Библиотеке Матице српске за период I–XII 1985. године* (Нови Сад: Библиотека Матице српске, јануар 1986).

каталог прекуцано (је) 1.587. листића, а уложено 894.²⁴ Према *Извештају*, интензивирана је именска и децимална обрада ситног и документационог материјала, а током 1985. године услужена су 44 корисника.

У 1986. години, откупљено је 26, а у магацине уложено 12.500 публикација, евидентирано је у *Извештају о раду Библиотеке Матице српске за 1986. годину*. Некњижна грађа је посебним магацинима дефинитивно одвојена од монографских и серијских публикација. С друге стране, редактори посебних збирки сређивали су и улагали публикације које су биле предвиђене за обраду. Наложено је да се публикације „разврстају по републикама и покрајинама и потом по местима и тако окупљене да се уложе у омоте од лепенке.“²⁵ У току 1986. године завршено је „исписивање међаша и улагање у кутије 38.652 разгледнице.“²⁶

У јануару 1988. године објављен је *Извештај о раду Библиотеке Матице српске за период I–XII 1987. године*. Констатација да је у Збирци музикалија урађена „обрада нота (621 публикација)“²⁷ допуњена је информацијом из истог периода да је у топографски каталог унето 266 публикација из Картографско-географске збирке БМС. Ова збирка окупља: географске карте, атласе, планове градова, фотомонографије, туристичке водиче, албуме разгледница и дијапозитиве. Ликовно-графичка збирка Библиотеке Матице српске формирана је од каталога, албума, табела и схема, умножене графике (плаката, репродукција), стрипова, фотографија, exlibris-а.

Током 1987. године у Збирци ситног и документационог материјала БМС набављено је преко 7.000 јединица библиотечке грађе. Истовремено је „уложено у магацин по УДК групама (6.670 публикација) ... уложено у фасцикле (11.581 публикација)“²⁸. У истом периоду евидентирано је 40 корисника услуга посебних збирки БМС. Извештај бележи да је 1987. године Библиотека Матице српске имала библиотекара и редактора у Ликовно-графичкој збирци, као и редактора Картографско-географске збирке.

Некњижна грађа у електронском каталогу Библиотеке Матице српске 1989–2011.

Електронска база података у Библиотеци Матице српске постоји од 1989. године. Тада су „најзначајнији услови (су) били стандардизација обраде и прилагођавање софтвера за опис нових публикација.“²⁹

²⁴ Ibid, 15.

²⁵ *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za 1986. godinu* (Novi Sad: Biblioteka Matice srpske, 1987), 14.

²⁶ Ibid.

²⁷ *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za period I–XII 1987. godine* (Novi Sad: Biblioteka Matice srpske, januara, 1988. god.), 16.

²⁸ Ibid, 18.

²⁹ Новка Шокица-Шуваковић, „Електронска обрада старе периодике“, *Годишњак Библиотеке Матице српске за 2004* (2005): 91.

Ново технолошко доба унело је промене у рад посебних збирки. Библиотечки материјал који „пружа кориснику, чињенице и идеје путем цртежа, речи и слика“³⁰ (фотографије, разгледнице, ситна штампа и грамофонске плоче) почео је да се каталогизира у маски „Н“ програмског пакета COBISS.

Средином осамдесетих година „врши се реорганизација овог Одељења, а Стручно веће је подржало и прихватило нову организацију и поделу фондова на четири основна фонда са више збирки.“³¹ Концепција рада успостављена почетком деведесетих година XX века и даље је на снази.

Неконвенционални библиотечки материјал разврстан је у четири фонда („ликовни, географски, фонд музикалија и ситне штампе“). Уз одређене допуне (пре свега, укључивањем аудио-визуелних материјала у посебне збирке), некњижна грађа у Библиотеци Матице српске брже би се „трансформисала“ из папирног у дигитални облик.

Почетком друге деценије другог миленијума, рад посебних збирки Библиотеке Матице српске одвија се у оквиру Одељења каталожко-библиографске обраде БМС. Посебне збирке Библиотеке од новембра 2007. године смештене су у новом крилу зграде Библиотеке Матице српске.

Искуства домаћег библиотекарства у заштити и презентацији некњижне грађе „подржана“ су и радом вима иностраних стручњака. Хилари Еванс, ауторка монографије *Picture librarianship*³² набројала је више од десет врста грађе коју, у страним базама података, обрађују „ликовни библиотекарски“ („original prints and engravings of all shapes and sizes, colour transparencies made from originals of various kinds, trade cards, advertising items, cheques, funeral announcements, catalogues, licences, theatre programmes, wartime ration books tickets, menus, etc“)³³ (принтови свих облика и величина, негативи различитих врста и боја, визит картице, пропагандни материјали, умрлице, каталози, лиценце, позоришни програми, оглашавање ратних издања књига, менији и др.)

Закључак

Према речима Здравка Делетића, „истраживач стално мора да проверава своја истраживачка питања...“³⁴, а овај рад настоји да „пронађе“ некњижну грађу у преко 2,5 милиона публикација у Библиотеци Матице српске. Резултати који су добијени применом историјског метода потврђују да су „истраживачка питања“ добила

³⁰ Трифунац, исто, 116.

³¹ Ружица Симин-Допућа, „Посебне збирке у Библиотеци Матице српске“, *Годишњак Библиотеке Матице српске за 1991. год.* (1992): стр. 59.

³² Hilary Evans, *Picture librarianship* (London: Clive Bingley, 1980).

³³ Ibid, p. 66.

³⁴ Делетић, 6.

адекватан одговор. Иако је, како су приметили Џереми Блек и Доналд М. Макрејлд, „прошlost често поље оспоравања...“³⁵ показало се да сакупљање, обрада и чување нењижне грађе у Матици српској и Библиотеци Матице српске током претходних векова има своје пуно оправдање. Истраживањем некњижне грађе која

се континуирано спроводе у Библиотеци Матице српске формира се слика о културној мисији библиотека: степену искоришћености фондова, раду библиотекара и навикама читалаца. Четири фонда посебних збирки Библиотеке Матице српске данас су поуздан водич кроз цивилизацијске, материјалне и историографске изворе сазнања о прошлости терена на којима су настајали, као и о онима које су ове ресурсе користили.

³⁵ Džeremi Blek i Donald M. Makrejd, *Izučavanje istorije* (Beograd: Clio), 15.

Литература

1. Blek Džeremi i Donald M. Makrejd. *Izučavanje istorije*. Beograd: Clio, 2007.
2. Веселинов Иванка и Лазар Чурчић, прир. *Грађа за историју Библиотеке Матице српске*. Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1964.
3. Делетић, Здравко. „Историјска истраживања у библиотекарству“. Читалиште 18 (мај 2011): 6.
4. Evans, Hilary. *Picture librarianship*. London: Clive Bingley, 1980.
5. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske*. [Novi Sad]: Biblioteka Matice srpske. 1963.
6. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske*. Novi Sad: BMS, 1966.
7. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za 1967. godinu*. Novi Sad: Biblioteka Matice srpske, 1968.
8. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za period od I–XII 1985. godine*. Novi Sad, januar, 1986.
9. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za 1986. godine*. Novi Sad, 1987.
10. *Izveštaj o radu Biblioteke Matice srpske za period od I–XII 1987. godine*. Novi Sad, januara, 1988. god.
11. ISBD (NBM): *Međunarodni standardni bibliografski opis neknižne građe*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2006.
12. Милисавец, Живан. *Историја Матице српске*. Нови Сад: Матица српска, 1986.
13. Николић, Јелена. *Библиографија Матице српске: 1826–1949, I*. Нови Сад: Матица српска, 1976.
14. Николић, Јелена. *Библиографија Матице српске: 1950–1965, II*. Нови Сад: Матица српска, 1973.
15. Полужанска, Драгиша. *Библиографија издања Матице српске: 1826–1949*, Нови Сад, Матица српска, 1950.
16. Симин-Допуђа, Ружица. „Посебне збирке у Библиотеци Матице српске“. *Годишњак Библиотеке Матице српске за 1991. год.* (1992): 59.
17. Трифунац, Јасмина. „Типологија и класификација некњижне грађе у Народној библиотеци Србије“. У *Колекције у библиотекарству: формирање, заштити, богаћење, одржавање, ревизија и коришћење*. Главни и одговорни уредник Сретен Угричић, 116. Београд: Заједница Матичних библиотека Србије и Народна библиотека Крушевац, 2008.
18. Шокица-Шуваковић, Новка. „Електронска обрада старе периодике“. *Годишњак Библиотеке Матице српске за 2004* (2005): 91.

Non-book Materials in the Matica Srpska Library: from the Basis to COBISS

Summary

This paper deals with the presence of non-book materials items in the holdings of the Matica Srpska Library. The Special Collections section in the Matica Srpska Library acquires, preserves and catalogues non-book materials since the foundation of the Matica Srpska. The first document of this type is *Osnov* (1826), which contains signatures of the seven Serbs from Budapest who were the founders of the Matica Srpska. The archival documents containing the first Constitution of the Matica Srpska, together with other manuscripts, letters and photographs make the Matica Srpska Archive. After the initial document, *Osnov*, the Matica Srpska, together with its library, continued to collect prospectuses, posters, maps and printed music scores in order to make them available to the public. The paper is focused on work of the Matica Srpska Library after 1959, since when the activities on preservation and presentation of non-book materials are being continuously done in this cultural institution. Since the mid eighties of the 20th century unconventional library materials are organized in four funds: art, geographic, music and collection of minor documentary material. Nowadays these materials are being catalogued in the N mask of the COBISS software package.

Key words:

non-book materials, special collections, the Matica Srpska Library, bibliographies.